

HZNe glasilo

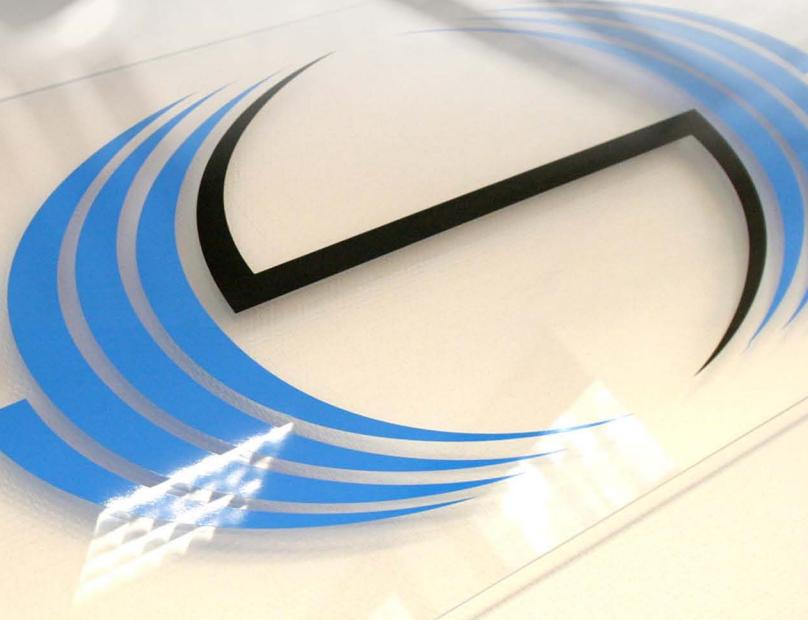
Broj 7/2013

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

**Skraćivanje potrebnog
vremena za izradu norma**

ETSI

**41. sastanak ETSI NSO-a i
62. Opća skupština ETSI-ja**

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom

Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 5. 2013.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Hrvatski zavod za norme

MB: 1957406

OIB: 76844168802

Izdavač:

**Sjedište: Ulica grada Vukovara 78,
10000 Zagreb**

Telefon: 01/610 60 95

Telefax: 01/610 93 21

**Glavni
urednik:**

Miran Škerl, ravnatelj HZN-a

**Pomoćnik
glavnog
urednika:**

Vladimir Jaram

**Tehnički
urednik:**

Vladimir Jaram

Uredništvo:

Ana Marija Boljanović, Melanija Grubić Sutara, Vlasta Gaćeša-Morić, Tea Havranek, Boro Jandrijević, Stanka Miljković, Nenad Nikolić, Vladimir Jaram, Miran Škerl

Lektura:

Ivana Canosa

Korektura:

Sandra Knežević

**Grafička
obrada
naslovnice:**

Gaea studio d.o.o.

**Grafička
priprema:**

Gaea studio d.o.o.

Izlazi:

dvomjesečno

**Uredenje
zaključeno:**

2013-12-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo.

Za sadržaj pojmenice potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme.

Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normirnih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojem su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

PROSLOV

Poštovani čitatelji!

U ovome broju HZN e-glasila možete pročitati o Skraćivanju potrebnog vremena za izradu norma.

Možete pročitati naše stalne priloge o aktivnostima HZN-a te obavijesti o članovima HZN-a, novom normativnom dokumentu na hrvatskom jeziku te poziv za osnivanje novoga tehničkog odbora TO 0-572, *Kruta oporabljenja goriva*.

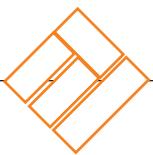
Donosimo izvještaj sa skupa MATEST 2013 te informaciju o održanoj radionici *HZN na usluzi poduzetnicima*.

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnoga urednika

Sadržaj 7/2013

Proslov	2
Skraćivanje potrebnog vremena za izradu norma (B. Jandrijević)	4
Novosti iz HZN-a	
• Članovi HZN-a	6
Novosti iz HZN/TO	
• Novi hrvatski normativni dokument (na hrvatskome jeziku)	7
• Poziv za osnivanje novoga tehničkog odbora	7
Seminari, skupovi, radionice u zemlji i inozemstvu	
Izvještaji	
• MATEST 2013	8
• Održana radionica: <i>HNZ na usluzi poduzetnicima</i>	9
Novosti iz međunarodnih i europskih normirnih tijela	
ETSI	
• 41. sastanak ETSI NSO-a i 62. Opća skupština ETSI-ja	10

Naslovnica: *CEN-CENELEC i ETSI teme.*
HNZ Oglasnik za normativne dokumente (A1-A85)

ISSN 1847-4217

Skraćivanje potrebnog vremena za izradu norma

U želji da odgovore na rastuće potrebe tržišta, međunarodne i europske organizacije za normizaciju odlučile su pokušati skratiti vrijeme izrade norma, kako međunarodnih tako i europskih.

U razvoju norma koje se izrađuju sukladno Bečkom i Drezdenskom sporazumu, pri izradi skraćenog postupka moralo je doći do usklađivanja rada između međunarodnih i europskih organizacija za normizaciju.

Mora se istaknuti da je taj dio posla bio svakako najzahtjevniji prilikom izrade i implementacije skraćenog postupka izrade norma.

Tijek događaja na europskoj razini

Trenutačna situacija je takva da je potrebno vrijeme za razvoj norme 36 mjeseci ako se razvoj odvija osnovnim postupkom putem javne rasprave i završnog glasanja. Važno je napomenuti da je moguće da se, uz dopušteno odstupanje od 9 mjeseci, to vrijeme produži na čak 45 mjeseci. U slučajevima kada razvoj norme ide skraćenim postupkom, tj. postupkom UAP-a (Unique Acceptance Procedure), onda je potrebno vrijeme 23,5 mjeseca.

Prijedlog je da se vrijeme izrade norma pokuša skratiti sa 36 na 18 mjeseci, a za pojedine projekte za koje postoji određena podloga na čak 12 mjeseci.

Rezolucijom BT 16/2010, AFNOR je dobio vodeću ulogu za Action 1.1.1 "To reduce the development time", a voditeljica radne skupine je gospođa Annick Hamel.

Osnovni je cilj ove radne skupine skratiti vrijeme izrade europske norme na način da se zadovolje sve osnovne potrebe tržišta i potakne inovacija. Zahtjev je da se taj cilj mora postići tako da se ne ugroze osnovne postavke normizacijskog rada. Prije svega, u novom skraćenom postupku mora se dopustiti dovoljno vremena za konzultacije, tj. postizanje konsenzusa.

Gospodin Boro Jandrijević, voditelj Odsjeka za planiranje, postupke i kontrolu, predstavlja Hrvatski zavod za norme u toj radnoj skupini.

Radna je skupina započela s radom, tj. prvim konzultacijama u studenom 2011. godine.

11. srpnja 2012. godine u Parizu je održan 1. sastanak CEN/CENELEC BT WG 7 "Reduction of the de-

velopment time". Na sastanku su analizirani trenutačni postupci izrade norma u svim međunarodnim i europskim organizacijama za normizaciju kao i dosad učinjeni koraci u tim organizacijama u smjeru skraćivanja tih postupaka. Na sastanku su razmatrani pristigli prijedlozi za skraćivanje vremena izrade norma te su definirane preporuke za potrebne korake CEN-a i CENELEC-a.

12. prosinca 2012. godine u Bruxellesu održan je 2. sastanak CEN/CENELEC BT WG 7 "Reduction of the development time". Na sastanku je donesena preporuka BT-u da se CEN-ov postupak izrade norma skrati na način da se javna rasprava skrati sa 5 mjeseci na 3 mjeseca i osnaži težinskim glasovanjem, na kraju ako norma prođe na težinskom glasanju, može se donijeti odluka da se FV (*Formal Vote*) ukida. Prijedlog je da se navedeni pilot postupak u CEN-u primjenjuje samo na norme koje idu prema Bečkom sporazumu. Ovaj skraćeni postupak bi se na početku primjenjivao samo na norme pojedinih CEN-ovih odbora. BT-u je prepustena odluka odabira projekata koji će ući u skraćeni postupak.

U prostorijama DKE-a (*German Commission for Electrical, Electronic & Information Technologies of DIN and VDE*) u Frankfurtu 20. ožujka 2013. godine održan je predzadnji sastanak CEN/CENELEC/BT WG 7. Radni je zadatok ovog sastanka bio izrada plana implementacije za već ranije odobreni, novi skraćeni postupak izrade europske norme za odabrane projekte koji će se izrađivati prema postupku Bečkog sporazuma. Plan implementacije uključio je i norme koje će biti usklađene, a izrađivat će se prema postupku Bečkog sporazuma. Jedan je od bitnih zaključaka sastanka da ako CEN-ov savjetnik negativno ocijeni nacrt, tada se FV ne može preskočiti, međutim, u slučaju da ISO TC vodi projekt te unatoč negativnoj ocjeni CEN-ova savjetnika se želi preskočiti FDIS, predlaže se da se takav projekt odvoji od projekata koji idu prema Bečkom sporazumu.

Zadnji sastanak CEN/CENELEC/BT WG 7 održan je 3. srpnja 2013. godine u Bruxellesu.

Na ovom sastanku se razmatrala mogućnost izrade plana implementacije za novi skraćeni postupak koji za cilj ima izradu izvirne europske norme.

Na sastanku je otvoreno pitanje svrhovitosti davanja vremena od 2 mjeseca za prijevod i pripremu. Naime, dobar je dio članova radne skupine predlagao da se

početak nacionalne javne rasprave dopusti na početku ta dva mjeseca kako bi oni NSB-ovi koji neće prevoditi nacrte mogli odmah slati nacrte na javnu raspravu na engleskom jeziku.

Prema očekivanju, ispostavilo se da mnoge manje članice CEN/CENELEC-a nisu u stanju odraditi prijevod za ta 2 mjeseca te će se prijevodi za odabrane norme koje će se prevoditi održivati kasnije.

Na sastanku se razmatrala i svrshodnost postojanja UAP-a, naime članovi radne skupine su se složili da je, općenito gledajući, postojanje UAP-a kao metode prihvaćanja nakon potpune implementacije novoga skraćenog postupka upitno te da će pitanje postojanja UAP-a kasnije dobro razmotriti nakon što se dobiju rezultati novog pilot projekta. U pogledu izrade skraćenog postupka za TS (*Technical Specification*) i TR (*Technical Report*), većina članova radne skupine zastupala je mišljenje da za TS i TR nema potrebe raditi skraćeni postupak.

Diskusija povezana s izradom skraćenog postupka koji za cilj ima izradu izvorne europske norme odvijala se oko prijedloga da se za preskakanje FV-a uzme kao uvjet da je nacrt norme dobio 100%-tu podršku na javnoj raspravi te da je nakon toga potrebna odluka tehničkog odbora kako bi se preskočio FV.

Nakon dugotrajne rasprave, radna skupina je predložila da se ipak ne žuri s izradom skraćenog postupka za izvorne europske norme nego da se pričekaju rezultati pilot projekta te da se nakon toga učini odgovarajući postupak.

Što se tiče ETSI-ja i procesa skraćenja vremena izrade norma, potrebno je istaknuti da je na temelju prijedloga ETSI/NSO 38(10)04, ETSI/NSO 37(09)05, ETSI/B83(11)30 i ETSI/B85(11)15 rev.3.

Opća skupština ETSI-a je odobrila izmjenu članka 13.4. ETSI *Rules of Procedure* (RoP) u svrhu implementacije novoga skraćenog postupka za odobravanje EN-a (kombinacija jednostupanjskog i dvostupanjskog postupka odobravanja).

Tijek događaja na međunarodnoj razini

Na međunarodnoj razini ISO je pokrenuo proces pod nazivom *ISO Living lab project – Simpler, Faster, Better processes*.

ISO je jasno naznačio ciljeve procesa:

- pojednostavljenje procesa izrade norma
- mjerljivo skraćenje procesa izrade norma
- povećanje kvalitete norma
- smanjenje troškova izrade norma
- povećanje fleksibilnosti u procesu kako bi se zadovoljile potrebe tehničkih odbora.

Temeljni dokument koji omogućava implementaciju novog pilot projekta je ISO/TMB rezolucija 14/2012.

ISO/TMB rezolucijom 14/2012 su donesene 2 važne izmjene:

1. Nova administracija za DIS (Draft International Standard) koja je krenula od 1. srpnja 2012.
2. FDIS (Final Draft International Standard) glasanje je izborno u slučaju kada je DIS odobren. Vizualno se cijeli novi skraćeni proces može prikazati ovom tablicom.

Tijekom prva 2 mjeseca, član ISO-a može zahtijevati produžetak zadnjeg roka za glasanje za 1 mjesec, tako da maksimalni rok za glasanje može biti 4 mjeseca. Također zahtjev se naravno mora opravdano obrazložiti, a sva zaprimljena obrazloženja će se upotrijebiti u svrhu analize novog pilot procesa te njegovog poboljšanja.

Vrijeme za pripremu i prijevod	Početak glasanja	Glasanje	Završetak glasanja	
Proces počinje na početku 1. mjeseca ISO CS učitava PDF i MS Word datoteku na STD server. Oni su vidljivi i mogu se odmah preuzimati na početku 1. mjeseca. DIS glasači, i prevoditelji (registrirani na GD-u) će primiti obavijest e-poštom te će imati pristup tim datotekama i moći će ih preuzimati.	Glasanje počinje na početku 3. mjeseca PDF datoteka je učitana na portalu za glasanje DIS glasači će primiti obavijest putem e-pošte		Glasanje završava na kraju 5. mjeseca DIS glasači učitavaju nacionalna glasanja putem portala za glasanje	
Mjesec 1	Mjesec 2	Mjesec 3	Mjesec 4	Mjesec 5

Nakon što DIS zadovolji potrebne kriterije za odobrenje, vodeći ljudi odbora mogu donijeti odluku da se FDIS preskoči te da se ide izravno na objavu.

U normizaciju se po prvi put i službeno uvodi izraz vodeći ljudi odbora. Pod tim izrazom prvenstveno se misli na predsjednika odbora i tehničkog tajnika. Mnogi članovi radne skupine su prokomentirali uvođenje tog izraza.

Odluka da se preskoči FDIS se donosi na temelju rezolucije koja mora biti odobrena od 2/3 punopravnih aktivnih članova.

FDIS se ne može preskočiti ako značajan broj zemalja preda komentare na DIS koji bi rezultirali bitnim tehničkim izmjenama. Ovaj novi pilot proces u samom početku nije se odmah odnosio na projekte koji su se razvijali prema VA (*Vienna Agreement*) postupku. Do donošenja adekvatnog postupka za VA projekte, svi VA projekti su morali ići na FDIS. Nakon donošenja postup-

ka, dio projekata (27) krenuo je u srpnju ove godine po tom novom, skraćenom postupku.

Prema zadnjoj obavijesti, svih 27 projekata uspješno je prošlo javnu raspravu u ISO-u i u CEN-u. Konačni rezultati znati će se u veljači iduće godine nakon što ISO/TC donese odluku o preskakanju FV-a.

Usvajajući SMB Decision 144/22, IEC je na sličan način skratio IEC CDV period za glasanje sa 5 na 3 mjeseca (uz mogućnost izuzetka da taj period traje 5 mjeseci za pojedine projekte), ta odluka je stupila na snagu također 2012-07-01.

U idućem razdoblju slijedi analiza rezultata svih skraćenih procesa u svim organizacijama.

U narednom razdoblju će se vidjeti u kojoj će mjeri dobitni rezultati zadovoljiti početne ciljeve i očekivanja svih sudionika normizacijskih procesa.

Boro Jandrijević

Novosti iz HZN-a

Članovi HZN-a

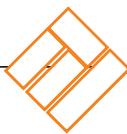

Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja travnja 2013. godine.

Tablica *Članovi Hrvatskog zavoda za norme* identična je tablici objavljenoj u HZN e-glasilu br. 2/2013, 3/2013, 4/2013 i izvanrednom broju 5/2013 i 6/2013 jer od kraja travnja 2013. do kraja prosinca 2013. godine nije bilo promjena.

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe :	Ukupno članova 2012-12-31	Odluka UV-a 2013-04-26	Ukupno članova
Promatrački članovi			
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	20	2	21
Fizičke osobe - pojedinci	1	0	0
Redoviti članovi:			
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	291	5	284
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ust. i slično	28	1	29
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	2	0	2
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – struk. komore ili udr.	4	0	4
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	18	0	18
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	2	0	2
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	25	0	25
Fizičke osobe – pojedinci	40	0	40
Obrt – fizičke osobe	16	1	16
Ukupno redovnih članova	426	7	420
Ukupno redovnih i promatračkih članova	447	9	441
Odustaju	0	15	0
Tijelo državne uprave	51	0	51

Novi hrvatski normativni dokumenti (na hrvatskome jeziku)

HRN 1144:2013, Vatrogasni opasači – Zahtjevi i ispitivanja

Objavljena je nova izvorna hrvatska norma HRN 1144:2013, *Vatrogasni opasači – Zahtjevi i ispitivanja*.

Tekst hrvatske norme HRN 1144:2013 pripremio je tehnički odbor HZN/TO 556, *Osobna zaštitna oprema* Hrvatskoga zavoda za norme.

Ova hrvatska norma sadrži zahtjeve za vatrogasne opasače u skladu sa zahtjevima za sigurnost i zdravlje prema *Pravilniku o stavljanju na tržište osobne zaštitne opreme* („Narodne novine“, broj 89/10).

Božena Mesek

Poziv za osnivanje novoga tehničkog odbora

Javni poziv članovima Hrvatskog zavoda za norme i svim zainteresiranim organizacijama za uključivanje u rad novoga tehničkog odbora HZN/TO 572, *Kruta oporabljena goriva*

TO 0-572, Kruta oporabljena goriva

Područje: NEMETALNI MATERIJALI

Koordinator: mr.sc. Martina Broketa

Datum osnivanja:

Područje rada:

Normizacijski rad u području krutih oporabljenih goriva obuhvaća praćenje, prihvaćanje i izradu norma, tehničkih specifikacija i tehničkih izvještaja o krtim oporabljenim gorivima izrađenim od neopasnog otpada koji se iskorištava za upotrebu energije u postrojenjima za spaljivanje i suspaljivanje otpada.

Izuzimaju se:

goriva koja su obuhvaćena područjem rada tehničkog odbora HZN/TO 238, Čvrsta biogoriva.

Odgovarajući međunarodni odbori:

Odgovarajući europski odbori:

CEN/TC 343, *Solid recovered fuels*

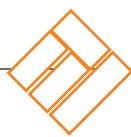
Dodata obavijesti:

mr. sc. Martina Broketa, viša stručna savjetnica za normizaciju u području nemetalnih materijala

e-mail: martina.broketa@hzn.hr

tel. 01 610 61 56

fax: 01 610 93 21

MATEST 2013

Ovogodišnji jednodnevni skup pod nazivom MATEST 2013 održan je u hotelu Westin u Zagrebu 9. listopada 2013. godine. Skup je organiziralo Hrvatsko društvo za kontrolu bez razaranja (HDKBR) iz Zagreba pod vodstvom predsjednice društva, dr. sc. Vjere Krstelj i tajnika društva, mr. sc. Mira Džapa. Pokrovitelj manifestacije MATEST 2013 bila je Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (HAZU), Razred za Tehničke znanosti, s obzirom da se ove godine proslavlja 50. godišnjica aktivnoga djelovanja HDKBR-a.

U radu skupa su sudjelovali istaknuti stručnjaci iz područja nerazornoga ispitivanja iz Hrvatske kao i inozemstva. Posebna je počast bila prisutnost predsjednika Međunarodnog odbora za nerazorna ispitivanja (NDT) g. Hajimo Hatanoa (ISO/TC 135, *Non-destructive testing*) koji je doputovao iz Japana.

Potrebno je istaknuti činjenicu da je konferencija MATEST 2013 održana u sklopu tjedna NDT-a zajedno

sa 7. međunarodnom konferencijom o certifikaciji i normizaciji pod nazivom CERTIFICATION 2013. Obje manifestacije ostvarene su zahvaljujući potpori Europske federacije za nerazorna ispitivanja (EFNDT), čiji je predsjednik g. Mathias Pursche kao i Međunarodnog odbora za nerazorna ispitivanja (ICNDT), pod predsjedanjem g. Mikea Farleya. Ostvareni su glavni ciljevi tjedna NDT-a, a to su unaprjeđenje znanja, poboljšanje obrazovanja u profesiji NDT-a te pouzdana primjena nerazornih metoda u osiguravanju kvalitete i sigurnosti proizvoda i usluga.

Za vrijeme održavanja konferencije MATEST 2013, paralelno je održana i sjednica radne skupine međunarodnog odbora za NDT, i to ISO/TC 135/SC 7/WG 9, pod predsjedanjem g. Patricka Falloueya. Tema sjednice radne skupine bila je unaprjeđenje i diskusija o nekim dijelovima norme u reviziji ISO/DIS 9712:2012, *Non-destructive testing – Qualification and certification of NDT personnel*.

Također, održan je i sastanak radne skupine EFNDT/WG 5, *NDT in Public Safety and Security* pod

Miran Škerl, ravnatelj Hrvatskoga zavoda za norme

Seminari, skupovi, radionice u zemlji i inozemstvu**Izvještaji**

vodstvom g. Kurta Osterloha iz Njemačke, na kojem su prisutnima predstavljene izvorne hrvatske norme iz područja Humanitarnoga razminiranja, i to HRN 1142:2009, *Humanitarian demining – Requirements and conformity assessment for machines* i HRN 1129:2011, *Humanitarian demining – Vocabulary* za koje su prisutni pokazali veliko zanimanje.

Konferencija CERTIFICATION 2013 održana je 10. i 11. listopada 2013. godine. Ravnatelj Hrvatskoga zavoda za norme (HZN), g. Miran Škerl predstavio je HZN izlaganjem na temu *Normizacija i sustav kvalitete u Hrvatskoj*. U sažetoj prezentaciji dan je kratak pogled nastanka Zavoda, istaknuto njegovo članstvo u europskim i međunarodnim organizacijama te objašnjena važnost norma i normizacije u kontekstu složenog područja rada kao što je nerazorno ispitivanje.

Na konferenciji CERTIFICATION 2013 predstavljeno je i vrlo zanimljivo izlaganje pod nazivom *Mjerenje visokofrekvenčkih elektromagnetskih polja izvora*

koji rade na LTE Advanced tehnologiji jedinih domaćih autora, gđa Biljana Tanatarec i g. Nenad Nikolić.

Nakon održanog tjedna NDT-a i završetka obje manifestacije, održan je 12. listopada 2013. godine i kratki sastanak radne skupine TRANSFER PROQUALINDT u prostorijama HDKBR-a. Stručnjaci iz više europskih zemalja, predstavnici nacionalnih društava za NDT (među kojima i HDKBR), okupili su se radi izvedbe projekta pod nazivom *Europski program Leonardo da Vinci* koji promovira Centar za obuku u Cartageni i potpomaže vlada Španjolske. Projekt je zamišljen u cilju izrade zajedničkog alata za izobrazbu osoblja u području NDT-u prema postupcima certifikacije preporučene normom EN ISO 9712:2012. Svaka zemlja sudionica tijekom izrade dogovorenih priručnika (5 područja ispitivanja) provjerit će i usaglasiti nazivlje iz NDT-a u odnosu na englesku verziju priručnika. Dogovoreno je da će predstavnik HZN-a dati svoj doprinos u usklađivanju tog nazivlja.

Davorko Čehulić

Održana radionica – HZN na usluzi poduzetnicima

Hrvatski zavod za norme (HZN) organizirao je 28. studenog 2013. godine radionicu namijenjenu malim i srednjim poduzetnicima, pod nazivom *HZN na usluzi poduzetnicima*.

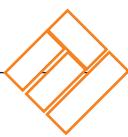
  Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Radionicu je otvorio i skup pozdravio ravnatelj HZN-a gospodin Miran Škerl. Na radionici je sudjelovalo preko 60 sudionika.

Opširniji izvještaj te izlaganja, slike i zahvalnice pogledajte <http://www.hzn.hr/default.aspx?id=476>

EUROPEAN SME WEEK

41. sastanak ETSI NSO-a i 62. Opća skupština ETSI-ja

41. sastanak ETSI NSO-a

U hotelu Pullman, Mandelieu, u Francuskoj dana 18. studenoga 2013. godine održan je 41. sastanak nacionalnih normizacijskih organizacija (NSO-a), članica ETSI-ja (Europski institut za normizaciju u području telekomunikacija).

41. sastanak ETSI NSO-a

Kao predstavnik Hrvatskog zavoda za norme sudjelovao sam u raspravi koja se vodila oko sljedećih aktualnih tema:

Kako ETSI može unaprijediti svoje odnose i suradnju s NSO?

Luis Romero (Generalni direktor ETSI-ja) istaknuo je da se u novije vrijeme sve više spajaju različiti sektori u realizaciji pojedinih projekata. U raspravi sam istaknuo da bi ETSI trebao pripremiti prezentacije s primjerima iz prakse o primjeni normizacije u realnim poslovnim aktivnostima. Janez Hočevan, predstavnik slovenskoga SIST-a podsjetio je na aktivnosti popularizacije normizacije koju su prije 15 godina provodili zajedno s ETSI-jem. Tada je bio sličan problem, tj. nedovoljan interes za ETSI pa su primijenili tzv. „projekt umbrella“ gdje je SIST postao punopravni član ETSI-ja. Na taj način je SIST postepeno privlačio druge svoje članove da se prijave za punopravno članstvo. Tada su imali tzv. „city tour“ sa dobrom podrškom ETSI-ja lokalnom NSO-u.

Kako NSO može imati veću korist od ETSI-ja?

ETSI treba promovirati lokalni NSO i fokusirati se na specifične projekte i tada okupiti zainteresirane. Ista-

knut je zahtjev da se ispita mogućnost kreiranja jednačke strukture meta podataka za sve tri europske normizacijske organizacije (ESO), tj. CEN-CENELEC i ETSI. U BSJ-ju (British Standards Institution) rade na projektu u kojem povezuju ETSI-jeve dokumente s dokumentima drugih normizacijskih organizacija (CEN-CENELEC-ISO-ITU). U Danskoj su započeli rad na projektu približavanja ETSI-ja i malih i srednjih gospodarskih subjekata (SME).

Prioritetni tehnički projekti od zajedničkog interesa

ETSI je za 2014. godinu među prioritetne projekte uvrstio između ostalih, i „pametni grad“. Predložio sam da ETSI treba biti uključen u projekt ***Pametni i održivi grad (Smart and Sustainability City)***, a ne samo *Pametni grad* imajući u vidu važnost elementa „održivosti“ u suvremenom ekonomskom razvoju na lokalnoj i globalnoj razini. Postoji i *CEN-CENELEC ETSI koordinacijska skupina* koja se odnosi na pametne gradove. ETSI organizira vrlo kvalitetne radionice na kojima se razmjenjuju najnovija iskustva u primjeni različitih projekata povezanih s pametnim gradovima.

Gospodin Luis Romero istaknuo je važnost da nacionalne normizacijske organizacije predlažu svoje stručnjake za rad na pojedinim ETSI-jevim projektima.

Međusobne obveze proizašle iz nove europske normizacijske regulative (1025/2012)

Na temelju prihvaćene Uredbe 1025/2012, nacionalne normizacijske organizacije (NSO) trebaju ispuniti i poslati u ETSI odgovarajuće upitnike. Traže se podaci koji se odnose na strukturu i uključenost članova u normizacijske aktivnosti kao i na infrastrukturu te metode i procese koje provode u svojem normizacijskom radu. Konsolidirano izvješće ETSI će poslati u Europsku komisiju koja će primiti slična izvješća i od druge dvije europske normizacijske organizacije, CEN-a i CENELEC-a. Cilj je dobiti realnu sliku stanja europske normizacijske scene kako bi se mogao kreirati kvalitetan prijedlog vizije i uloge koju normizacija treba imati na europskom gospodarskom nebu u idućih desetak godina.

Nova ETSI-jeva web stranica

ETSI je unaprijedio izgled i funkcionalnost svoje web stranice. Za članove NSO-a omogućen je brz i transparentan unos i pregled odnosno dobivanje statistike o prihvaćenim ETSI-jevim dokumentima, a posebno o harmoniziranim dokumentima. Danski predstavnik

predložio je jednostavniji i kvalitetniji postupak usvajanja ETSI-jevih norma izrađenih u PDF formatu. ETSI-jevo tajništvo će provjeriti s pravnim stručnjacima može li ETSI dopustiti da NSO-i imaju pristup nekodiranim (otvorenim) ETSI-jevim dokumentima u PDF formatu.

Zaključeno je da će se ubuduće sastanci NSO-a održavati dva puta godišnje, u proljeće i na jesen, dan prije ili dan poslije održavanja sastanaka Opće skupštine ETSI-ja.

62. Opća skupština ETSI-ja

U hotelu Pullman, Mandelieu, u Francuskoj održana je od 18. - 19. studenoga 2013. godine 62. Opća skupština ETSI-ja, na kojoj sam prisustvovao u ulozi voditelja hrvatske delegacije budući de nisu bili predstavnici Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture, VIPnet-a i Sveučilišta u Zagrebu.

Na skupštini su provedeni izbori za mjesto potpredsjednika Opće skupštine ETSI-ja između dva kandidata, Jacquesa Pomonta iz Francuske i Petera Stateva iz Bugarske, koji su iz kategorije korisnika (*user*). U prvom krugu glasovanja nijedan kandidat nije dobio podršku najmanje 71 % ukupnog broja težinskih glasova. U ponovljenom, drugom krugu elektroničkog glasovanja, gospodin Peter Statev (50,85 %) izabran je za potpredsjednika ETSI-jeve opće skupštine iz grupacije korisnika (*user*).

Aklamacijom prisutnih članova ETSI-ja izabrano je sljedećih 6 novih članova Odbora za financije.

Simon Hicks, predsjednik radne skupine GAGS (*General Assembly Governance Structure*) iznio je prijedloge za raspravu s obzirom na izmjene postojeće strukture za dodjelu glasačkih prava članovima ETSI-ja. Bitno je onemogućiti da se u ETSI-ju mogu kupovati glasovi. Kako se unutar radne skupine nisu mogli dogоворити oko jedinstvenog prijedloga, na skupštini su predložili tri različite opcije uz više mogućih scenarija. Nakon zanimljive rasprave u kojoj su do izražaja došli različiti interesi, prišlo se elektroničkom glasovanju. Budući

Janez Hočevor iz Slovenije i Branko Burazer iz Hrvatske

da nijedna od predloženih opcija nije dobila potrebnih 71 % glasova, zaključeno je da će biti nastavljen rad u GAGS skupini na unaprjeđenju dviju opcija koje su do bile najveću podršku. Nakon njihova konačnog prijedloga, napraviti će se finansijska analiza utjecaja na prihod ETSI-ja. CAGS će pripremiti konačni prijedlog za iduću 63. Opću skupštinu, koja je planirana za ožujak 2014. godine.

Stephane Eneman, predstavnik EC&EFTE, naglasio je da ETSI može pridonijeti razvoju europskog projekta Horizont 2020. Za 5 milijuna eura je smanjen planirani proračun Europske komisije za normizaciju. To će se na ETSI odraziti kroz smanjenje planiranog godišnjeg proračuna u iznosu od 23 %. Nova finansijska regulativa zahtijeva stroži nadzor troškova i kvalitete projekata. Traži se prilagodba partnerskih ugovora koji bi vrijedili 5 - 7 godina, a ne samo 2 godine kao do sada. Trenutačno postoji nacrt dokumenta Europske komisije s obzirom na poticaje za operativne aktivnosti CEN-CENELEC-ETSI-ja, a do kraja ožujka 2014. godine očekuje se konačna verzija navedenog dokumenta. Iduće godine će se voditi interna diskusija kako NSO-e i druge dionike uključiti više u normizaciju. Do kraja 2014. bit će dovršen dokument o mjestu i ulozi normizacije na europskoj razini.

Ime	Organizacija (država)	Kategorija članstva
Massimo Actis Dato	Uninfo (IT)	Pružatelji usluga
Didier Chauveau	Ministère du redressement productif (FR)	Administracija
Juergen Hammerschick	Vodafone GmbH (DE)	Mrežni operatori
Sari Nielsen	Nokia Corporation (FI)	Proizvođači
Marie-Paule Odini	Hewlett-Packard (FR)	Proizvođači
Elmar Hayoz	asut, c/o Hayoz Engineering GmbH (CH)	Other/NSO

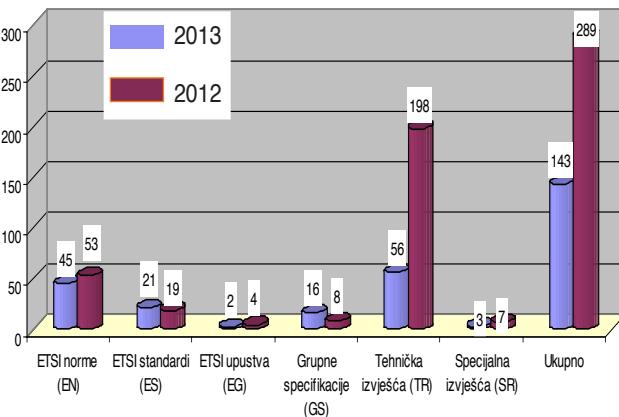
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

Skupština je prihvatile plan rada ETSI-jeva tajništva za 2014. godinu. Uz detaljan prikaz operativnih aktivnosti, navedeni su strateški projekti koji su usklađeni s ETSI-jevom dugoročnom strategijom razvoja.

Generalni direktor ETSI-ja, Luis Romero iznio je ETSI-jeva postignuća od zadnje 61. Opće skupštine, u svakom od sljedećih 10 sektora: bolji život s ICT, povezani objekti, isporuka sadržaja, fiksne mreže, dom i ured, javna sigurnost, zaštita, transport, bežični sustavi i interoperabilnost.

Istaknuti su sljedeći ETSI-jevi strateški projekti u 2014. godini: pametni gradovi, internetska sigurnost – sigurnost informacijskih sustava, pametni kućanski uređaji, e-zdravlje, pametna sigurnosna platforma uključujući mobilno plaćanje, partnerski procesi i politike, energetska učinkovitost i zelena „agenda“, partnerski ugovori o strateškim ICT pitanjima te bolje korištenje mješovitom struktrom ETSI-jeva članstva u realizaciji međusektorskih projekata u kojima je ICT glavni pokretač.

Usporedni pregled objavljenih ETSI-jevih normizacijskih dokumenata u zadnje dvije godine prikazan je sljedećim grafikonom.

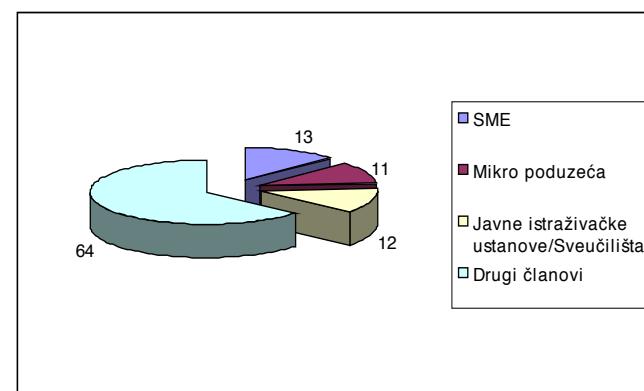
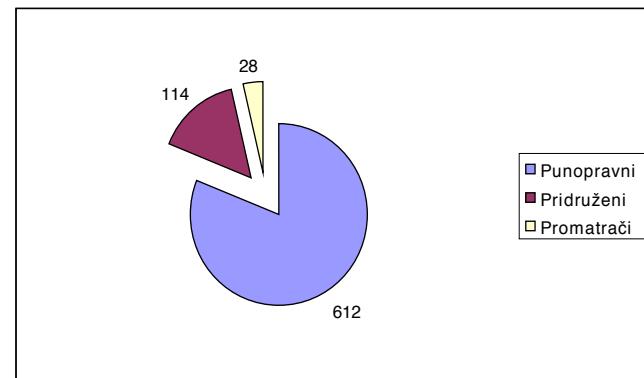

Podaci se odnose na 2012. godinu i prvi 11 mjeseci u 2013. godini. Od ukupnog broja objavljenih europskih norma, 80 % se odnose na one koje podržavaju odgovarajuće mandate Europske komisije.

Od ukupno 754 člana ETSI-ja njihova raspodjela prema vrsti i kategoriji članstva prikazana je sljedećim grafikom.

Skupština je prihvatile finansijsko izvešće za 2013. godinu, plan dodatnih troškova za dovršenje nove zgrade Amphi Athena u Sophia Anthipolis u godini 2014. Od 25,5 milijuna eura za 2014. godinu.

Potpisana su pisma namjere, memorandumi o međusobnom razumijevanju te ugovori u suradnji sa sljede-

ćim partnerima: *Open Mobile Alliance, Open IPTV Forum, Next Generation Mobile Networks Alliance, IPv6, Radio Technical Commission for Maritime Services, European Maritime Safety Agency, Cellular Operators Association of India i ULE Alliance*.

Predsjednik specijalnog odbora za intelektualna prava (*IPR Special Committee*), gospodin Dirk Weiler podnio je izvešće u kojem se navode daljnje aktivnosti koje trebaju provesti ETSI-jevi stručnjaci u cilju uspostave kvalitetnije pravne regulative, posebno u slučajevima kada pojedini član ETSI-ja podnese tužbu na sudu protiv ETSI-ja.

Predstavnik Indijskog ureda za norme (BIS – *Biro of Indian Standards*) predstavio je osnovne elemente u realizaciji SESEI (*Seconded European Standardization Expert in India*) projekta. Imao ulogu lokalnog predstavnika i poveznice između Indije i europske normizacijske zajednice (EU/EFTA). Značajan je za uspostavu dijaloga i suradnje između EU-a i Indije u području normizacije, istraživanja i razvoja te kreiranja odgovarajućih normizacijskih politika. Nositelji projekta su CEN-CENELEC-ETSI, Europska komisija i EFTA, a vođenje projekta povjereno je ETSI-ju. U ovoj fazi projekta sljedeći su sektori prioritetni: ICT (uređaji i servisi), teška mehanizacija, električni uređaji uključujući potrošačku elektroniku, automobiliška industrija te energetska učinkovitost.

Branko Burazer

